

Børn og ung sniffa lívsvandamikil evni

Myndin av sniffandi ungdommi - heilt niður í 10 ára aldur - er ikki ókend í Føroyum. Fólk, sum eru um børn og ungdom um kvældarnar, hava meira enn so sæð dømi um, at hesin rúshættur verður nýttur.

Dansistover, Løgregla og Landslæknin hava fingið boð um hetta og Pál Weihe, yvirlækni á deildini fyri Arbeiðs- og Almannaheilsu, upplýsir fyri Sosialinum, at stovnurin saman við Skúla-fyrirsitingini, júst hevur gjørt kanning m.a. eisini um sniffing, í øllum 9. skúlaflokkum í Føroyum.

Pál Weihe: - Arbeiðið við kanningini er júst liðugt, og fyrstu úrslitini eru tøk.

Kanningin hevur verið gjørd við spurnarbræðum, har næmingarnir skulu svara 114 spurningum um, hvat tey vita um: Nøring, royking, rúsdrekka og onnur rúsdandi evni.

21 søgdu seg sniffa

- Viðvíkjandi fyrbrigðinum at sniffa, so vóru 696 børn spurð. Av teimum varaðu 86 børn ikki hesum spurningi. Hini 610 børnin svaraðu, og av hesum høvdu 21 sniffað eina ferð, 16 børn fáa ferðir og 1 svaraði, at hann sniffaði javnan, og 586 svaraðu nei til henda spurning.

- Av hesum kunnu vit siga, at 568 børn - sum svarar til 93% av savnaða talinum, ongan tíð hava sniffað. Eftir eru 7%, sum nýta slíkar rúshættir, sigur Pál Weihe. Næmingarnir vóru eisini spurdir, hvørji evni teir nýttu, tá teir sniffaðu. Her var svarið, at 24 børn nýttu tendraragass, bensin ella steinolju og onnur evni.

Hvussu vandamikil er tað at sniffa?

- Tað er altíð vandamikil í sær sjálvum at royna slíkt. Serliga evnið kolbrintur, er vandamikil, tí tað virkar inn á nervalagið, og er eitt slag av loysingarevni, sum vit eisini kenna frá vandamiklum evnum - eitt nú í máling o.á. evnum, sum ávirka heilsuna hjá tí einstaka við tíðini.

- Hetta er tann langt virkandi vandin, sum kann merkja sniffaran við árunum.

Hin vandin er bráfeingis. Tann persónur, sum fær fatur í slíkum evni, kann vera í vanda fyri at bliva doyvdur - eins og skurðsjúklingar vera doyvdur. Hann fellur í óvit, og hevur ikki møguleika at fáa hjálp ella á annan hátt geva seg til kennis.

Umstøðurnar, har sniffað verður, hava eisini týdning. Verður hetta gjørt í lítillum hølum, kann sniffarin ikki stýra mongdini, sum hann andar í seg.

Vita ikki hvørji evnini eru

Vandin er eisini til staðar, tá tú ikki veit, hvørji evni eru í tí, sum tú andar í teg.

Fáa fólk fatur í t.d. gasshyli, har evnið Freon er í - sum er drívass, so kann tað ávirka hjartað, og tá er talan um lívsvanda av slíkari eitan.

- Persónliga vil eg siga, at er tað so umráðandi at børn og ung fólk skulu eitra seg, so er best at nýta kenda eiturevni - vanligt alkohol, hóast tað heldur ikki er vandaleyst!

- Vit eru vitandi um, at sniffing fer fram í Føroyum í dag, men hvussu álvarsligt tað er, vita vit ikki.

Er tað ikki álvarsamt, at 10 ára gomul børn nýta slík evni?

- Jú, men hvørt tað er vandamiklari, um ein er 10 ella 15 ár er ein spurningur, sum stendur eftir.

Er tað ikki ein spurningur, um heilin á einum 10 ára gomlum barni fær størri skaða enn á ungfolki?

- Sjálvsagt verður heilin ávirkaður meira - jú minni børnin eru, men tað sum er truplast í øllum hesum er, vitanin um at 10 ára gomul børn sýna slíka sjálvsoyðleggandi atferð. Royna tey slíkar rúshættir á so ungum aldri, eri eg álvarsliga bangin fyri, hvussu lívgongd teirra annars verður, sigur Pál Weihe.

Kanningin, sum Skúlafyrirsitingin og deildin fyri Arbeiðs- og Almannaheilsu í løtuni, verður liðugt til heystar.

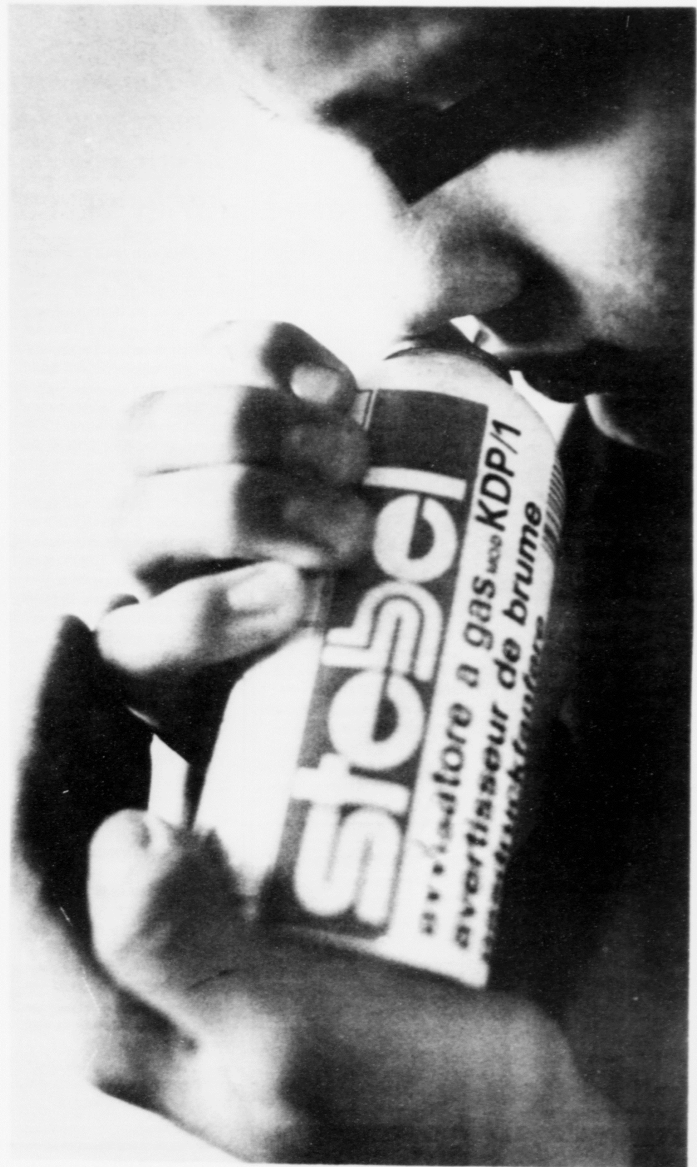
Hvørjar avleiðingar fær kanningin. Verður skipað fyri upplýsandi tiltøkum?

Nýtast í skúlanum

- Í fyrstu atlegu skal frágreiðing skrivast, sum Skúlafyrirsitingin skal hava. Áætlanin er at úrslitið skal geva eina ábending um, hvussu undirvísingartilfarið í skúlanum skal leggjast til rættis, eftir tí tørv, sum kanningin visur.

Pál Weihe: - Persónliga havi eg áhuga fyri at vita t.d., hvussu nógv børn roykja - av tí at tað júst er í hesum aldri, at teir grundleggjandi vanarnar hjá børnunum verða lagdir.

Tí er tað eisini náttúrligt at hugsa sær, at vit fara at fylgja hesi kanning upp av og á, har vit fara at spyrja um roykvanar o.á. hjá skúlabørnum. Tá kunnu vit eisini sjá, um børnin verða ávirkaði av upplýsing. Kundu vit um ár 2000, sum hevur verið nevnt sum árið, tá flestu fólk eru givin at roykja - og vit so kundu sæð, at ung fólk vóru givin, - ja, so haldi eg at tað hevði verið avbera gott, sigur Pál Weihe at enda.

Tað er livshættisligt at sniffa og tú kanst verða merktur av tí fyrri lívið.

So mikið óhugnaligari er tað at børn og ung sýna slíka sjálvsoyðleggandi atferð, sigur Pál Weihe, yvirlækni, ið júst hevur gjørt kanning um m.a. rúsdrekka og onnur rúsdandi evni í øllum 9. skúla-flokkum í Føroyum.

Sosialráðgevari

Endurbúgvingarstovan søkir eftir sosialráðgevara at seta frá 1. oktober ella so skjótt sum til ber. Løn og setanartreytir sambært Starvsmannafelagssáttmálanum. Umsóknir skulu vera stovninum í hendi í seinasta lagi 26. august 1989.

Endurbúgvingarstovan
Undir Bryggjubakka 7
Postmoga 371
110 Tórshavn

Dagny Joensen

Tit ringja

— vit skriva

Ringið telefon

11820

